

Gia i Nobel Văn Ch ng 2009 đ c trao cho nhà văn Đc, bà Herta Mueller (Herta Müller) ng i viết về nh ng tr i nghi m trong ch đ C ng S n t i Romania

Sinh ngày 17/08/1953 t i Banat, thu c Nitzkydorf, Romania trong mô t ngôi làng đa s c t c nh ng v i đa s ng i Đc, bà Mueller có cha là quân nhân trong l c l ng SS c a Đc Qu c Xã.

Sau chi n tranh, m bà đã b tr c xu t đi lao đ ng c ng b c t i Liên Xô cùng v i nh ng ng i Đc khác.

S đ ng ti ng Đc t bé và ch b t đ u ho c ti ng Romania khi t i tr ng, bà nghiên c u văn h c Đc và chu nghĩa lãng m n t i Timisoara. Th i gian này bà tham gia nhóm văn sĩ Aktionsgruppe Banat, n i bà g p ng i ch ng t ng lai.

Năm 1976, bà làm công vi c đ ch thu t các văn b n k thu t trong m t nhà máy s n xu t máy móc. Năm 1979, vì t ch i h p tác v i Securitate (C Quan M t V) c a c m quy n C ng S n, bà b m t vi c. Bà ki m s ng b ng công vi c trong nhà tr và đ y thêm ti ng Đc.

Tho t L i Kiêm Duyê t.

Năm 1982, bà qua đ c ki m duy t và cho ra đ i cu n ti u thuy t đ u tay Niederungen (Vùng Đ t Th p). Sau khi công b phiên b n đ y đ vào năm 1984 i Tây Đc, ra m t công khai v i tên Herta Mueller, bà b t đ u giành đ c nh ng gi i th ng đ u tiên và đ c th a nh n là m t ti ng nói m i trong văn h c Đc.

Năm 1987, cùng v i ch ng là Richard Wagner, bà đã di t n đ c sang Tây Berlin, Tây Đc. T i đây, bà làm vi c nh là m t nhà văn đ c h ng quy ch đ nh c và làm giáo s thi nh gia ng t i m t s tr ng đ i h c Đc và n c ngoài, trong đó có Đ i H c T Do t i Berlin, n i bà hi n đang sinh s ng.

Bà là đ ch gi c a r t nhi u tác ph m trong h n 20 th ti ng. Bà đã nh n nhi u gi i th ng văn h c c a Đc, trong đó có gi i th ng uy tín nh t --Gi i Kleist và nhi u gi i th ng khác c a n c ngoài.

Cu n sách đ u tay Niederungen mô t v cu c s ng t i ngôi làng Banat t b i c nh c a m t đ a bé, cái nhìn c a nó, nh ng c ch và n i s h i ph i đ ng đ u v i th gi i c a ng i l n, v i s c m nh đ ng trên đ i s ng và cái ch t. Nh ng bóng ma nguy hi m nh th ng tr c.

Con ng i có c m giác b đ ng c a trong c n ác m ng không l i thoát. Bà là nhân ch ng c a m t th gi i b th ng tr b i h n thù và đ i x tàn ác, vô c m v i các nghi l và chu n m c trong ch đ C ng S n đ c tài Ceaușescu. C ng Đ ng này b c m đoán m i t p quán truy n

th ng, b r rúng nh m t th nô l , cá tính b tiêu di t. Thành ph mà trong đó m i th đ u do Nhà N c và Đ ng quy t đ nh đã t o nên nh ng chu i dài không d t c a s đàn áp và ki m soát.

M c dù xa Romania đã h n 20 năm, bà Herta Müller v n ti p t c vi t v ch đ đ c tài C ng S n trong các cu n ti u thuy t khác và th c a mình.

□

"L a Ch n Hoàn H o".

Theo Th ký th ng tr c c a Vi n Hàn Lâm Th y Đ n, ông Peter Englund, bà Herta Mueller là khuôn m t c a đ o đ c và hoàn h o v i các tiêu chu n c a Gi i Th ng Nobel Văn H c năm nay.

"M t khác bà là m t tác gi tuy t v i v i cách s d ng ngôn ng h t s c chu n xác" --Englund nói-- "S ng trong m t ch đ đ c tài luôn l m d ng ngôn ng , bà b bu c vào s hoài nghi m i khi c m bút s d ng t ng".

Cu n ti u thuy t m i nh t c a bà, Atemschaudel, có l đ c yêu thích h n c trong cu c b u ch n Gi i Nobel Văn H c k này. Bà vi t v m t c u bé b c ng b c vào m t tr i c i t o lao đ ng n i ti ng Ukraine, mô t hoàn c nh đáng s dành cho ng i Đ c s ng t i Romania b xua đ u i qua đó.

Cu n sách d a trên thân ph n bi k ch c a nh ng ng i Đ c b đầy i kh c c và d a trên câu chuy n do nhà th Oscar Pastior k l i, m t ng i cũng gi ng nh Herta Mueller, thu c dân t c thi u s Đ c Romania. Tho t đ u h có ý đ nh vi t chung, nh ng không may, Oskar Pastior qua đ i vào năm 2006. Atemschaudel nh là m t bi u t ng chia tay c a bà v i nhà th .

V i s tr i nghi m quá l n trong ch đ đ c tài C ng S n t i Romania, bà Herta Mueller t ng nói: "Tôi đ ng d u n lên quá kh c a mình và chúng ta hãy nh r ng ch đ đ c tài v n còn là ch đ hi n t i n n c Đ c".

Ng i giành Gi i Th ng Nobel Văn H c đ c ch n b i 18 thành viên c a Vi n Hàn Lâm Th y Đ n. Có kho ng 200 đ c trong năm đ c l p thành m t danh sách bí m t. Ng i th ng ph i nh n đ c h n m t n a s phi u b u. Herta Mueller tr thành ng i chi n th ng th 106 c a Gi i Nobel Văn H c.

Nh n đ c tin, bà Herta Mueller nói r ng bà không tin mình đ c nh n vinh đ to l n nh v y và nói r ng, bà ch ng ph i là ngôi sao và không mu n b công lu n làm phi n nhi u mà ch mu n đ c làm vi c bình th ng, trong s yên tnh.

Th t ng Đ c, bà Angela Merkel đã phát bi u tr c công lu n r ng, Gi i Th ng Nobel Văn H c dành cho n nhà văn Đ c Herta Mueller th t ý nghĩa bi t bao khi đ c trao đ ng vào đ p 20 năm b c t ng Berlin s p đ --"Tác ph m cu a bà sinh ra t nh ng tra i nghi m ba n thân. Nó là bằng ch ng v e n i s h i nh ng cũng ch ng to lòng đ ng ca m phi th ng cu a bà." (Angela Merkel).

Bà là ng i Đ c th 10 đ c trao Gia i Nobel Văn Ch ng. Tr c bà đ ng 10 năm là nhà văn Guenter Grass, ng i sinh ra trong mô t gia đnh thi u s Đ c-Ba Lan t i vùng nay là Miên Tây Bắc Ba Lan.

Chúng ta hãy ch xem Báo Chí và Truy n Thông Vi t Nam đ a tin nh th nào v vi c m t nhà văn xu t thân t Đông Âu, có nh ng tác ph m lên án sâu s c và mãnh li t ch đ C ng S n đ c tôn vinh v i gi i th ng văn ch ng danh giá nh t hoàn c u này.